

УДК 72.04.017

Кириченко А. І.,

*студентка, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна**kirich406217@gmail.com*

ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА ПСИХОСОМАТИКУ ЛЮДИНИ В ІНТЕР'ЄРАХ ПЕРИНАТАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ

Анотація: у статті розглянуто вплив кольорів на свідомість людини, який необхідно враховувати при проектуванні перинатальних центрів як важливих медико-соціальних об'єктів. Обґрунтовано комплексний підхід до формування відповідних інтер'єрних просторів.

Ключові слова: колористика, психосоматика, дорослі і діти, перинатальні центри, емоції, лікування.

Наразі охорона здоров'я матері та дитини є однією з найважливіших проблем, яка потребує детального розгляду та якісного вирішення державними медичними службами. Пологовий будинок як головний заклад, який має забезпечувати медичний та соціальний супровід жінок під час вагітності та пологів, а також першу допомогу новонародженим, не відповідає в достатній мірі сучасним вимогам. Зокрема необхідні нові концептуальні підходи до організації просторового забезпечення відповідних процесів на світовому рівні.

Людина сприймає до 90% інформації про оточуючий світ завдяки зору. Зрозуміло, що сприйняття кольору є одним з найважливіших чинників естетичного впливу, зокрема на людей (в нашому випадку – на жінок), що зазнали певних психологічних травм. Грамотне використання фактору кольору може призвести до певних позитивних ефектів – пом'якшення недоліків організації середовища лікарняних закладів, покращення психологічного комфорту пацієнтів тощо. Для цього необхідне проведення досліджень сприйняття кольору в рамках системи чинників комфорту як з точки зору психології сприйняття, так і архітектурної та дизайнерської практики. [3]

Спроби розробити теорію кольору сягають часів Платона. Колір як фізичне явище розглядав І. Ньютон. Символізм окремих кольорів намагалися розкрити Й. В. Гете, П. О. Флоренський, О. О. Потебня. Визначенням характеристик кольорів у психології займався М. Люшер. Усі ці дослідження розглядають окремі аспекти впливу кольорів, не маючи при цьому системного характеру. Зокрема не зафіксовано вплив кольору на загальний стан психологічного комфорту, формування та символіку архітектурного середовища, на лікувальні властивості кольорів тощо. Тому в подальших дослідженнях доцільно розглянути колір як явище та один із факторів

організації складних систем, включно архітектурного середовища. При цьому необхідно приділити належну увагу використанню кольору як засобу управління психологічним станом людини у реальному часі.[2]

Відомо, що серед умов нормального функціонування людського організму важливу роль відіграє психофізіологічна дія кольору. Результат, зазвичай, виявляється змінами фізичного й емоційного стану, зокрема відчуттям бадьорості або стомлення. Емоційне сприйняття кольору відбувається через його асоціативний вплив. Зв'язок певних явищ і предметів за своїми характерними кольорами трансформується у свідомості людини в певні фізичні відчуття, що виникають при сприйнятті кольору – символу.

Перед архітекторами, які займаються проектуванням медичних закладів, стоїть завдання сформувати правильний багатофункціональний простір, який буде сприяти найшвидшому одужанню. Необхідно максимально зменшувати так званий медичний стрес, викликаний страхом, болем, загрозою життю, апатією – загалом усіма супутніми негативними емоціями і психологічними проявами, які з'являються при хворобі або в екстремальній ситуації. Відповідний простір включає не тільки певним чином оформлений інтер'єр, але і все, що оточує пацієнта під час лікування: рівень комфорту в палатах, режим вільного відвідування, можливість підтримувати звичний спосіб життя. Тоді й місце, яке асоціюється з болем, набуває іншого змісту. Пацієнт перестає сприймати себе тут як на ворожій території, починає відчувати себе більш комфортно. Це і є головним завданням авторів проектів.

Пацієнтами перинатальних центрів і інших закладів подібного профілю є вагітні жінки, такі, що нещодавно народили і мають певні медичні проблеми, а також новонароджені. Всі ці люди потребують підвищеної уваги та піклування. Порушення психологічного здоров'я для них більше, ніж будь для кого несе безліч негативних наслідків. Наприклад, певні дослідження показали, що пофарбовані в темний колір стіни, занадто яскрава плитка на підлозі чи забагато різнобарвних предметів можуть дратувати і негативно впливати на емоційний стан. Таким чином можна стверджувати, що головним принципом формування архітектурного середовища для таких ексклюзивних медико-соціальних закладів є забезпечення максимального комфорту, зокрема візуального, з урахуванням можливого тривалого перебування.

Деякі дослідження показують, що існують стійкі зв'язки між певним кольором і психологічною реакцією людини. Розуміння цього потрібне для цілеспрямованого та обґрунтованого використання кольору. Встановлено ряд закономірностей впливу колірних сполучень на людину, зокрема за образною асоціативністю, за гармонійністю. Різне ставлення до кольорів виявляється, наприклад, у певних вікових групах. Так для дітей бажані теплі кольори

яскравої насиченості (чисті); для дорослих – холодні кольори середньої насиченості і більш змішані; для немолодих – кольори пастельних тонів. Кольором можна лікувати, викликати відчуття легкості та важкості. Колір може заспокоювати і хвилювати, радувати і засмучувати. За рахунок кольорової символіки можна створити певний настрій, доцільний для даного інтер'єру. [3]

Усі кольори мають здатність викликати емоції, естетичні переживання у людей, а також впливати на відчуття простору. Це і є психологічні особливості сприйняття кольору. Колір здатний створювати ілюзії, підмінювати дійсне вигаданим, бажаним. З одного боку, мінливими є прояви самих кольорів, а з іншого – наша суб'єктивна здатність сприймати ці кольори. Кольори і сприйняття їх можуть змінюватися у декількох випадках:

- зміна відтінку, коли зелений сприймається жовтуватим або синюватим, а жовтогарячий – червонуватим або жовтуватим;
- зміна яскравості, коли червоний може бути рожевим, червоним, темно-червоним, а синій – блакитним, синім і темно-синім;
- зміна насиченості, коли синій колір може бути більш-менш прояснений білими (розбілений) або затемнений чорним, сірим або його додатковим – оранжевим кольором;
- зміна сприйняття залежно від кількісного відношення або поширення кольорів, коли, наприклад, велика площа зелених кольорів розташовується поруч із маленькою площею жовтих кольорів, або в інтер'єрі багато жовтих кольорів у порівнянні із зеленим, або цих кольорів порівну.

Немає жодного кольору, який би однаково трактувався двома людьми. Але, незважаючи на всю унікальність сприйняття кольору, універсальність багатьох його тлумачень не підлягає сумніву. Архітектурна поліхромія сприймається в інтер'єрі інакше, ніж зовні, тому що замкнутий простір – специфічне світло-колірне середовище. Воно менш освітлене сонячним світлом, тому кольори тут, будучи затемненими, самі змінюються й помітно знижують освітленість приміщення. [1]

Кольори у приміщеннях можуть сприяти чи перешкоджати функціональним процесам. Тому їх вибір має бути всебічно осмислений і чітко обґрунтований. Комфортність функціональної організації процесу в інтер'єрі потребує такого колірної рішення, за якого знижується фізична стомлюваність, активізується психологічний настрій і підвищується емоційний тонус. Вдале колірне рішення може компенсувати навіть несприятливий мікроклімат приміщення, поліпшити санітарно-гігієнічні умови й орієнтацію у просторі.

Теплі або холодні кольори використовують залежно від просторової орієнтації приміщення на північ або південь. Застосування світлих колірних

тонів забезпечує підтримування санітарно-гігієнічних умов, пов'язаних з чистотою приміщення. Колірне виділення функціональних зон – шляхів комунікаційного руху, технологічних груп із певним процесом тощо – сприяє зручності орієнтації у просторі. Тривале перебування людини у приміщенні може супроводжуватися побічною шкідливістю: виділенням надмірної теплоти, холодом, шумом. У цьому випадку роль кольору полягає в компенсації несприятливого чинника (наприклад, теплі кольори знижують слухову чутливість). [1]

Основними колірними носіями є так звані архітектурні поверхні: стіни, підлога, стеля. Забарвлення предметів і елементів облаштування (додаткові носії кольору) вирішується в колірній гармонії по відношенню до основних кольорів. Площини, які огороджують внутрішній простір, потрапляють у поле зору людини поступово: стіни, потім підлога і в останню чергу – стеля. Активну роль у колірній композиції відіграють стіни. Вони можуть бути однотонними тільки умовно, оскільки в умовах природного освітлення стіни освітлюються неоднаково. За допомогою кольору можна виділити одну стіну, зробивши її головною в композиції. Розташуванням кольорових плям чи фігур на стіні можна корегувати пропорції приміщення (розширити або звужити), а також розчленувати його на горизонтальні і вертикальні рівні.

Колір стін впливає і на вибір кольору підлоги. Підлога, однакова за яскравістю із стінами, створює враження єдності внутрішнього простору. Якщо стіни вирішені за кольором однотонно, то підлога може бути орнаментованою. Дрібний орнамент створює враження однотонності малюнка і його цілісності, а крупний – ілюзію розширення площі підлоги. Колір стелі визначають нормами освітленості приміщення. Якщо необхідні високі рівні освітлення, то рекомендується біле забарвлення стелі з урахуванням можливості віддзеркалення. Стеля може бути пофарбована в колір стін або в контрастний по відношенню до них. Одним кольором може бути вирішена стеля і частина стіни, що з'єднується зі стелею. Для сприйняття простору має значення місце розташування пануючого кольору на архітектурній поверхні: вгорі або внизу, на горизонтальних або вертикальних поверхнях.

Психологічне сприйняття кольору залежить від багатьох чинників. Відомо, наприклад, що світлі кольори стимулюють, збуджують, радують, темні – пригнічують, гальмують, гнітять, засмучують. Розрізняють прямий вплив кольору, здатний викликати відчуття тепла або холоду, почуття суму або веселоців тощо, а також вторинний вплив, пов'язаний із суб'єктивними або об'єктивними асоціаціями, що виникають від споглядання кольору. При цьому усі спектральні кольори так чи інакше впливають на функціональні системи і психіку людини. [1]

Кольори в інтер'єрі будь-якої будівлі або окремого приміщення безпосередньо пов'язані з іншими характеристиками поверхонь, предметів, елементів, а саме: об'єм, форма, співвідношення, параметри, фактура, природне і штучне освітлення тощо. Цікавий аналіз відповідності між емоціями людини й комплексом колірних, пластичних і навіть звукових образів належить Дж. Ормсбі Саймондсу (книга «Ландшафт й архітектура»). Деякі емоції у цьому контексті є дуже важливими для пацієнтів перинатальних центрів. Так напруга, така характерна для вагітних жінок, на думку Саймондса в архітектурі внутрішнього простору (інтер'єрі) поглиблюється, зокрема колірним конфліктом, безперервною інтенсивністю кольорів, нестійкими формами, твердими, поверхнями, різким сліпучим світлом. Ще один важливий приклад: емоція страху. Поглиблюється нахиленими, перекрученими площинами, нестійкими формами, слизькою (блискучою) підлогою, гострими виступаючими елементами, холодними синіми, холодними зеленими тонами, монохроматичними кольорами. На противагу – задоволення або навіть радість передбачають наявність вільного простору, гладких, плавних форм й візерунків, теплих яскравих кольорів, мерехтливого світла, веселих, бадьорих звуків.

Таким чином, розглянуто основні психологічні та фізичні аспекти сприйняття кольору людиною, а також його впливу на психологічний стан людини, яка тривалий час перебуває в екстремальних умовах, зокрема в перинатальному центрі. Оскільки інтер'єр – це твір архітектури, роль кольорів тут не обмежується створенням комфортних умов. У інтер'єрі необхідна емоційна насиченість середовища. Людина не може задовольнитися тільки свідомістю корисності або безпечності того, що її оточує, тому що в її бутті почуття не менш важливі, ніж тверезий розрахунок.

Будь який лікувально-профільний заклад повинен мати не тільки висококваліфікованих медичних працівників а й комфортне середовище та гармонійний інтер'єр, для того щоб батьки й діти відчували себе зручно і спокійно.

Література:

1. Сєдак О. І., Запорожченко О. Ю. Колористика інтер'єру / О. І. Сєдак, О. Ю. Запорожченко. – Київ: НАУ, 2010. – 276 с.
2. Лисюк І. А. Вплив кольору на сприйняття архітектурного середовища / Лисюк І.А. // IX Міжнародна наукова конференція студентів та молодих вчених НАУ "Політ", 8-10 квітня 2009.
3. Волкова Н. Красота в больнице: когда стены помогают выздороветь [Електронний ресурс] / Н. Волкова, Д. Петров // Made on Tilda. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.miloserdie.ru/special/krasota_bolniz

Аннотация

Кириченко А. И., студентка, Национальный авиационный университет, г. Киев, Украина.

Влияние цвета на психосоматику человека в интерьерах перинатальных центров.

В статье рассмотрено влияние цвета на сознание человека, которое необходимо учитывать при проектировании перинатальных центров как важных медико-социальных объектов. Обоснованно комплексный подход к формированию соответствующих интерьерных пространств.

Ключевые слова: колористика, психосоматика, взрослые и дети, перинатальные центры, эмоции, лечение.

Annotation

A. Kirichenko, student, National Aviation University. Kyiv, Ukraine.

The influence of color on human mental homogeneous in interiors of perinatal centers.

The article deals with the influence of color on a person's consciousness. An integrated approach to the formation of corresponding internal spaces is substantiated.

It is proved that the psychological perception of shades is directly related to the feelings, experiences experienced by patients under the influence of a certain color. And also that there are differences between the effect of color on the subconscious of a person and the conscious perception of colors on the basis of associations to which the patients of the perinatal centers are predisposed.

The psychophysiological and psychological effects of color on a person are described. The factors and mechanisms of color preferences are analyzed. There are extensive data on the features of perception and the relationship to color in the interior. Current issues of color psychodiagnostics are discussed.

All colors carry out emotional and energy impact on a person, they have different semantic characteristics: warm (red, yellow) and cold (blue, violet), active (warm) and passive (cold), heavy (dark) and soft (light), receding (cold) and advancing (warm), warning (red, yellow, green).

In addition, the article analyzes that the mechanism of many diseases is caused by a violation of the balance in the body, including color harmony, a mixture of colors, a deficit of a certain color, necessary for the vital functions of organs and mental harmony.

As for the therapeutic purposes, then the colors have such an influence: dilate or narrow the blood vessels; increase or decrease the pressure; increase the formation of red blood cells; strengthen the immune system; increase the transfer of oxygen by blood; activate and stabilize the metabolism and expand consciousness. These factors simply need to be taken into account when designing the inner spaces of perinatal centers as important medical and social objects.

Key words: coloristic, psychosomatic, adults and children, perinatal centers, emotions, treatment.